

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
t.a.v. hare excellenties ir. C.E.G. van Gennip MBA en drs. C.J. Schouten
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Via internet ingediend <https://www.internetconsultatie.nl/handhavingssocialezekerheid/reageren>

Betreft: Reactie KBvG op de internetconsultatie Wetsvoorstel Handhaving Sociale Zekerheid

Ons Kenmerk: 20230227

Den Haag, 6 maart 2023

Excellenties,

De Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) heeft met belangstelling kennis genomen van het Wetsvoorstel Handhaving Sociale Zekerheid.

Inleiding:

De verruimde mogelijkheid tot hoor en wederhoor van betrokkenen juicht de KBvG toe. En hoewel de KBvG uiteraard van mening is dat (wettelijke) verplichtingen nagekomen dienen te worden en dat sanctionering op zijn plaats kan zijn wanneer dit niet of niet behoorlijk gebeurt, zou de KBvG graag de aandacht vestigen op een in onze ogen onderbelicht gebleven aspect van dit voorstel, namelijk de wijze waarop het bestaansminimum in het geding kan komen wanneer op grond van deze wet aan betrokkenen een boete wordt opgelegd of wanneer maatregelen ten uitvoer worden gelegd op de uitkering van betrokkene.

Een maatregel is, zo valt te lezen, een tijdelijke of blijvende gedeeltelijke of gehele weigering van de uitkering als gevolg van het niet nakomen van meewerkverplichtingen die verbonden zijn aan de uitkering waarop iemand recht heeft, zoals bijvoorbeeld de identificatieplicht. De aan hoofdstuk 6 van het voorstel uitvoering gevende beleidslijn stelt daartoe een aantal – gewijzigde - inhoudingspercentages voor. Onafhankelijk van de hoogte van die inhoudingspercentages dient naar de mening van de KBvG bij de tenuitvoerlegging van die maatregelen te allen tijde het bestaansminimum van betrokkenen te worden gegarandeerd. Naar onze mening is het welbewust wegnemen van zelfs de minimale levensbehoeften van betrokkenen een wel erg krasse maatregel in het licht van het de aard en het doel daarvan, namelijk het bij wijze van reparatoire sanctie een gedragsverandering beogen te bewerkstelligen.

Naast het maatregelenregime dat van toepassing is op het moment dat iemand een meewerkverplichting overtreedt is er het boeteregime dat van toepassing is na overtreding van de inlichtingenplicht.

Het wetsvoorstel benoemt het niet, ook niet in de toelichting, echter boetes als gevolg van het schenden van de inlichtingenplicht kunnen op grond van het zesde lid van artikel 60 van de Participatiewet door gemeenten worden geïncasseerd door middel van verrekening, waarbij de beslagvrije voet niet acht te hoeft worden genomen. Tal van andere sociale zekerheidswetten kennen soortgelijke bepalingen die op eenzelfde wijze inbreuk maken op de bestaanszekerheid van betrokkenen.¹

De bepalingen in dit wetsvoorstel gelden bij handhaving van wettelijke voorschriften uit socialezekerheidswetten. Daarbij is geen sprake van een limitatieve opsomming, noch van uitdrukkelijk benoemde uitzonderingen. Hieruit leiden wij af dat de verschillende verrekeningsbevoegdheden uit andere sociale zekerheidswetten, waarbij de beslagvrije voet niet in acht hoeft te worden genomen, eveneens binnen het bereik van het sanctiepalet van dit wetsvoorstel worden gebracht.

In de toelichting van het voorstel wordt erkend dat het opleggen van een financiële sanctie een grote impact kan hebben op het leven van een betrokkene, dat het voorstel voortkomt uit een visie waarin meer begrip en aandacht is voor de omstandigheden van betrokkenen en dat zij met vertrouwen dienen te worden bejegend.

Het is volgens de KBvG van belang dat de in het verleden gemaakte keuzes ten aanzien van het huidige artikel 60 lid 6 van de Participatiewet, en de overige sociale zekerheidswetten wordt heroverwogen. Mede gezien de in het kader van dit wetsvoorstel geuite intentie om tot meer evenredige uitkomsten te komen bij het invorderingsbeleid, zou dit laatste een belangrijke toevoeging zijn volgens de KBvG. Het bestaansminimum van in Nederlandse burgers dient te allen tijde worden gewaarborgd.

Artikel 60 lid 6 Participatiewet:

Artikel 60 lid 6 van de Participatiewet en soortgelijke bepalingen in andere sociale zekerheidswetten luiden thans:

‘Zolang de belanghebbende de verplichting(en), bedoeld in (...), niet of niet behoorlijk nakomt:

a. is (...), in afwijking van artikel 4:93, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht, bevoegd tot verrekening voor zover beslag op de vordering van de schuldeiser nietig zou zijn;

b. geldt de beslagvrije voet, bedoeld in de artikelen 475c tot en met 475e van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, in afwijking van artikel 4:116 van de Algemene wet bestuursrecht, niet bij invordering van kosten van bijstand en de bestuurlijke boete bij dwangbevel.’

¹ Zie: artikel 17g lid 5 AKW, 45 lid 5 Anw, 17i lid 5 AOW, 14g lid 5 TW, 27g lid 5 WW, 54 lid 5 Waz., 3:43 lid 5 Wajong, 28 lid 6 IOAZ, 28 lid 6 IOAW, 24 lid 5 IOW, 29 lid 5 WAO, 96 lid 5 WIA, 45g lid 5 ZW en 6f lid 5 Remigratiewet.

Beslagvrijevoetregeling:

Per 1 januari 2021 is de Wet vereenvoudiging beslagvrijevoet in werking getreden. Het doel van deze wet is om, beter dan voorheen, te garanderen dat een schuldenaar te allen tijde (bij zowel beslag als verrekening) in staat blijft om in zijn minimale levensbehoeften te kunnen blijven voldoen. Hiertoe is een uitgebreid juridisch kader tot stand gekomen en zijn verschillende 'rekentools' gerealiseerd die het mogelijk maken om feitelijk uitvoering te kunnen geven aan het waarborgen van het bestaansminimum.

Gezien vanuit de gedachte dat de beslagvrije voet een bestaansminimum moet garanderen, is het moeilijk voorstelbaar wanneer in de verschillende materiewetten bepalingen in stand blijven die de ruimte bieden om de beslagvrije voetregeling (bij wijze van sanctionering) geheel ter zijde te schuiven wanneer de in de aanhef van het betreffende artikel genoemde verplichtingen niet worden nagekomen door een belanghebbende.

Dit acht de KBvG niet verdedigbaar met de uitgangspunten die aan het beslagvrijevoetstelsel ten grondslag liggen. De KBvG is uiteraard ten zeerste bereid om, indien gewenst, een nadere toelichting te geven.

Hoogachtend,

Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders

C.W. Bakhuis-van Kesteren,

Bestuursvoorzitter KBvG